

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie dotyczącej sędziego Wojewódzkiego Sądu Okręgowego w [...] P.R., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 14 marca 2023 roku wniosku obrońcy sędziego P.R. z 29 listopada 2022 roku w przedmiocie wyłączenia od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II ZIZ 24/22 SSN Marka Motuka, SSN Marka Dobrowolskiego, SSN Marka Siwka oraz osób powołanych do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3)

na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej p.u.s.p.)

postanowił:

1. nie uwzględnić wniosku o wyłączenie SSN Marka Motuka, SSN Marka Dobrowolskiego oraz SSN Marka Siwka od udziału w sprawie o sygn. akt II ZIZ 24/22;

2. wnioski sformułowane w pkt. 2, 3 i 4 pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 29 listopada 2022 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) obrońca sędziego P.R. na podstawie „art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.” wniósł o:

1) wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy „wadliwie powołanych do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego” Marka Motuka, Marka Dobrowolskiego i Marka Siwka, „po pierwsze z uwagi na powołanie ich na to stanowisko przez Prezydenta RP A. D. na wniosek nowej Krajowej Rady Sądownictwa (tzw. neo-KRS) ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), której pozycja ustrojowa, sposób ukonstytuowania, powołanie składu oraz funkcjonowanie powodują, że nie jest to organ niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej przy wykonywaniu zadań powierzonych Krajowej Radzie Sądownictwa na mocy art. 186 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i polegających na staniu na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, co skutkuje wadliwością powołania na sędziego w myśl art. 179 Konstytucji i w konsekwencji brakiem statusu sędziego Sądu Najwyższego”, po drugie „ze względu na okoliczności wskazujące na występowanie zależności między wymienionymi powyżej osobami a Ministrem Sprawiedliwości - Prokuratorem Generalnym w sytuacji, gdy wniosek o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego P. R., a następnie zażalenie na uchwałę tutejszego Sądu z dnia 13 września 2022 r. w sprawie o sygn. akt I ZI 2/22 złożył Prokurator Prokuratury Okręgowej w Krakowie K. K., delegowany do Prokuratury Krajowej, podległy bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości, pełniącemu jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego, a rozpoznanie zażalenia w niniejszej sprawie powinno nastąpić przed składem Sądu Najwyższego, niebudzącym żadnych, najmniejszych nawet zastrzeżeń co do jego niezawisłości i bezstronności”;

2) nieprzekazywanie niniejszego wniosku o wyłączenie Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (na podstawie art. 26 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym) z uwagi na postanowienie wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-204/21 R (Komisja Europejska przeciwko Polsce) z dnia 14 lipca 2021 r. o zastosowaniu środków tymczasowych, w którym Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej („TSUE”) nakazał zawieszenie stosowania przepisów przekazujących do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych rozpoznawanie

zarzutów braku niezawisłości sędziego lub braku niezależności sądu. Ponadto, jak wynika z wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („ETPCz”) z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska- Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19), osoby powołane do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, w związku z istotnymi wadami procedury powołania, nie zapewniają gwarancji „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą”; a nadto z uwagi na treść pkt 5 uchwały Sądu Najwyższego Izby Karnej z dnia 2 czerwca 2022 r. w sprawie o sygn. akt I KZP 2/22 („Uchwała SN IK”), zgodnie z którą: „wniosek o wyłączenie ze składu sądu powszechnego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. nie może być rozpoznawany przez sąd mający w swoim składzie takiego sędziego; w przeciwnym razie dojdzie do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*”;

3) wyłączenie od rozpoznania niniejszego wniosku Tomasza Demendeckiego, Pawła Wojciechowskiego i Marii Szczepaniec, powołanych przez Prezydenta RP na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek neo-KRS, „mając również na względzie pkt 5 Uchwały SN IK”;

4) przekazanie niniejszego wniosku do rozpoznania przez właściwy sąd, tj. „przez skład Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej, w którym nie będą orzekały osoby, co do których istnieją uzasadnione wątpliwości dotyczące ich statusu jako sędziów Sądu Najwyższego, tj. do rozpoznania przez skład orzekający wyłącznie z udziałem prawidłowo powołanych sędziów Sądu Najwyższego, którzy zostali powołani na stanowisko sędziowskie przez Prezydenta RP na wniosek prawidłowo ukonstytuowanej Krajowej Rady Sądownictwa (nie: neo-KRS)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy sędziego Wojewódzkiego Sądu Okręgowego w [...] P.R. w zasadniczej części należało pozostawić bez rozpoznania.

Analiza argumentacji powołanej przez wnioskodawcę w zakresie punktu pierwszego wywiedzionego wniosku wskazuje, iż obrońca sędziego przyczyn

uzasadniających zastosowanie instytucji określonej w art. 41 § 1 k.p.k. upatruje w okoliczności, iż sędziowie Sądu Najwyższego: Marek Motuk, Marek Dobrowolski i Marek Siwek zostali powołanymi na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 ze zm.). W ocenie autora wniosku powyższa okoliczność skutkuje bowiem wadliwością powołania na sędziego w myśl art. 179 Konstytucji i w konsekwencji brakiem statusu sędziego Sądu Najwyższego. Jako wspierający zasadność wyrażonych obaw co do stronniczości wspomnianych sędziów wskazano nadto okoliczności wskazujące na występowanie zależności między wymienionymi powyżej osobami a Ministrem Sprawiedliwości - Prokuratorem Generalnym w sytuacji, gdy wniosek o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego P.R., a następnie zażalenie na uchwałę tegoż Sądu z dnia 13 września 2022 r. w sprawie o sygn. akt I ZI 2/22 złożył Prokurator Prokuratury Okręgowej w Krakowie K.K., delegowany do Prokuratury Krajowej, podległy bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości, pełniącemu jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego.

Żądanie wnioskodawcy w tym zakresie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Autor wniosku, prócz wyrażenia nieznajdującego poparcia w przepisach prawa poglądu o sposobie powołania wymienionych w jego treści sędziów, nie przedstawił w swojej argumentacji jakichkolwiek skonkretyzowanych okoliczności, które pozwoliłyby w sposób uprawniony twierdzić, że zachodzą okoliczności mogące wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów wyznaczonych w składzie orzekającym w sprawie o sygn. akt II ZIZ 24/22. Wnioskodawca ograniczył bowiem uzasadnienie formułowanego żądania jedynie do wyrażenia subiektywnej oceny co do Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, przedstawiając nieznajdującą w przepisach prawa hipotezę o braku posiadania przez SSN Marka Motuka, SSN Marka Dobrowolskiego i SSN Marka Siwka statusu

sędziego Sądu Najwyższego, która nie pozwala na powzięcie uzasadnionej i realnej wątpliwości co do ich bezstronności.

Zaprezentowana przez autora wniosku argumentacja dotycząca zależności między wymienionymi powyżej osobami a Ministrem Sprawiedliwości - Prokuratorem Generalnym - jako niezawierająca nie tyle sprecyzowanych, co zasadniczo jakichkolwiek okoliczności, które mogłyby podawać w wątpliwość ich stronniczość - również nie spełnia wymogów wskazywanych przez ustawodawcę w art. 41 k.p.k., mającego odpowiednie zastosowanie w niniejszej sprawie na gruncie art. 128 p.u.s.p. Podkreślić w tym miejscu należy, iż wątpliwość, o której traktuje uprzednio wspomniany przepis, nie może stanowić jedynie subiektywnego przekonania określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11, OSNKW 2012/4/4).

Powyższe uwagi odnoszą się tym samym do żądania wnioskodawcy zawartego w punkcie 3 wywiedzionego pisma, doprowadzając do pozostawienia bez rozpoznania wniosku o wyłączenie wskazanych tam sędziów.

W odniesieniu do postulowanego wyłączenia SSN Tomasza Demendeckiego i SSN Pawła Wojciechowskiego zwrócić należy również uwagę na jego konstrukcyjną wadliwość. Uregulowania Kodeksu postępowania karnego nie przewidują wyłączenia sędziego *in abstracto*, gdyż zastosowanie powyższej instytucji dopuszczalne jest w odniesieniu do konkretnej osoby, która została wyznaczona do składu orzekającego w danej sprawie, a nie sędziego mogącego jedynie teoretycznie, w przyszłości zostać wyznaczonym do jej rozpoznania (zob. aktualne na gruncie postępowania dyscyplinarnego sędziów rozważania zawarte w postanowieniach Sądu Najwyższego z: 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16, jak również postanowienia Sądu Najwyższego z: 25 stycznia 2012 r., SNO 49/11, Lex 1215806; 10 października 2014 r., SNO 51/14, Lex 1511819).

W kontekście żądania obrońcy w przedmiocie wyłączenia od rozpoznania przedmiotowego wniosku SSN Marii Szczepaniec podkreślenia natomiast wymaga, iż "sprawą" w rozumieniu art. 40 i art. 41 k.p.k. jest „postępowanie zmierzające do rozstrzygnięcia o przedmiocie postępowania” (zob. postanowienie Sądu

Najwyższego z 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12, Lex nr 1212385), a zatem - w rozważanym przypadku – przedmiotem postępowania jest rozpoznanie zażalenia Prokuratury Krajowej Wydział Spraw Wewnętrznych na uchwałę Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 13 września 2022 r., sygn. akt I ZI 22/22. W judykaturze ugruntowany jest natomiast pogląd, iż sędzia objęty wnioskiem o wyłączenie, który nie został wyznaczony do rozpoznania danej sprawy, może tym samym rozpoznać ten wniosek, gdyż „wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie bezpośrednio go nie dotyczy” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12, Lex nr 1212385; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., WD 3/10, OSNwSK 2010/1/355).

Wskazanie w punkcie trzecim analizowanego wniosku trzech sędziów Sądu Najwyższego, niewyznaczonych do składu kolegialnego w sprawie o sygn. akt II ZIZ 24/22, nie mogło zatem skutkować ich wyłączeniem od rozpoznania analizowanego wniosku.

Lektura punktu czwartego wywiedzionego wniosku, stanowiącego niejako żądanie „następcze”, mając na względzie uprzednie rozważania, wskazuje tym samym, że wniosek obrońcy sformułowany w punkcie 4 należało rozstrzygnąć w ten sam sposób.

Jednocześnie, w kontekście postulatu obrońcy o „nieprzekazywanie przedmiotowego wniosku” Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (pkt 2), należy sprecyzować, iż o powyższym Sąd Najwyższy zdecydował nie tyle z uwagi na powołaną przez wnioskodawcę argumentację, co z uwagi na zasadniczą podstawę wniosku o wyłączenie, opartą na zarzucie braku bezstronności, a nie niezawisłości, o której mowa w powoływanym przez wnioskodawcę art. 29 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

